SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA *2022/2028*

1.1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE/MODULE

Nazwa przedmiotu	**Genetyka kliniczna**
Kod przedmiotu*	**GenK/C**
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	**Kolegium Nauk Medycznych, Uniwersytet Rzeszowski**
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	**Kolegium Nauk Medycznych, Uniwersytet Rzeszowski**
Kierunek studiów	**Lekarski**
Poziom studiów	**Jednolite studia magisterskie**
Profil	**Ogólnoakademicki**
Forma studiów	**Stacjonarne/niestacjonarne**
Rok i semestr/y studiów	**III rok, 6 semestr**
Rodzaj przedmiotu	**Obowiązkowy**
Język wykładowy	**Polski**
Koordynator	**dr n. med. Antoni Pyrkosz**
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	**dr n. med. Antoni Pyrkosz** **lek. Mariusz Jasiewicz**

*** -***opcjonalnie*, *zgodnie z ustaleniami w Jednostce*

1.2.Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	**Liczba pkt. ECTS**
6	15	15	-	-	-	-	-	-	2

1.3. Sposób realizacji zajęć

x zajęcia w formie tradycyjnej

☐ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.4. Forma zaliczenia przedmiotu/ modułu (z toku) *(**egzamin,*** zaliczenie z oceną*, zaliczenie bez oceny*)

2.WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza z zakresu anatomii, biochemii, fizjologii i patofizjologii.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ , TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1. Cele przedmiotu/modułu

C1	Przekazanie wiedzy z zakresu podstaw genetyki klinicznej oraz technik biologii molekularnej i ich zastosowanie
C2	Diagnostyka chorób genetycznych. Znaczenie konsultacji i badań genetycznych w najczęstszych schorzeniach uwarunkowanych genetycznie

3.2 EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU/ MODUŁU (*WYPEŁNIA KOORDYNATOR*)

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu (modułu)	Odniesienie do efektów kierunkowych **(KEK)**
EK_01	opisuje aberracje autosomów i heterosomów będące przyczyną chorób, w tym nowotworów onkogenezy	C.W7
EK_02	zna podstawy diagnostyki mutacji genowych i chromosomowych odpowiedzialnych za choroby dziedziczne oraz nabyte, w tym nowotworowe	C.W9
EK_03	określa korzyści i zagrożenia wynikające z obecności w ekosystemie organizmów modyfikowanych genetycznie (GMO)	C.W10
EK_04	zna i rozumie przyczyny, objawy, zasady diagnozowania i postępowania terapeutycznego w najczęstszych chorobach dziedzicznych	E.W35
EK_05	zna podstawowe kierunki rozwoju terapii, w szczególności możliwości terapii komórkowej, terapii genowej i celowanej w określonych chorobach	C.W42
EK_06	identyfikuje wskazania do wykonania badań prenatalnych	C.U2
EK_07	potrafi podjąć decyzję o potrzebie wykonania badań cytogenetycznych i molekularnych	C.U3
EK_08	wykonuje pomiary morfometryczne, analizuje morfogram i zapisuje kariotypy chorób	C.U4
EK_09	szacuje ryzyko ujawnienia się danej choroby u potomstwa w oparciu o predyspozycje rodzinne i wpływ czynników środowiskowych	C.U5

3.3 TREŚCI PROGRAMOWE (*wypełnia koordynator)*

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Przypomnienie podstaw dotyczących informacji genetycznej/dziedzicznej oraz sposobów dziedziczenia –

dziedziczenie wg klasycznych praw oraz atypowe formy dziedziczenia
2. Kliniczne podstawy diagnostyki genetycznej – wywiad genetyczny, fenotyp morfologiczny - ocena dysmorfologiczna, diagnostyka obrazowa, biochemiczna, cytogenetyczna, cytogenetyczno-molekularna, testy genetyczne
3. Genetyka rozwoju i wrodzone wady rozwojowe – ich uwarunkowanie
4. Medycyna spersonalizowana – podstawy farmakogenetyki i strategie terapii medycznych
5. Immunogenetyka i onkogenetyka
6. Opóźnienie w rozwoju, zaburzenia poznawcze, emocji i ekspresji emocji, motywacji oraz myślenia; neurogenetyka – wybrane zagadnienia
7. Choroby sieroce – na podstawie wrodzonych wad metabolizmu
8. Genetyka kliniczna w różnych specjalnościach medycznych oraz podstawy poradnictwa genetycznego

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
1. Wstęp – elementy badania podmiotowego – „wywiad genetyczny”.
2. Wstęp – podstawy badania fizykalnego-przedmiotowego. Prawidłowy rozwój osobniczy. Cechy prawidłowe a nieprawidłowe –wprowadzenie do diagnostyki dysmorfologicznej.
3. Profesjonalne internetowe bazy danych - Online Mendelian Inheritance in Man [OMIM]; The Online Metabolic and Molecular Bases of Inherited Disease [OMMBIB]; Orohanet; NEUROMUSCULAR DISEASE CENTER; Retinal Information Network [RetNet]; inne) i dedykowane – specjalistyczne bazy danych służące do oceny dysmorfologicznej, neurogenetycznej (LMD – London Medical Databases: LDDB - London Dysmorphology Database, London Dysmorphology Database,

London Neurogenetics Database & Dysmorphology Photo Library on CD-ROM, GENEEYE - The London Ophthalmic Genetics Database; POSSUM - Pictures of Standard Syndromes and Undiagnosed Malformations , SYNDROC); FACE2GENE i inne; „atlasy genetyczne". Jak w praktyce korzystać z tych danych.
4. Charakterystyczne cechy kliniczne występujące u osób z niezrównoważonymi aberracjami chromosomowymi - dotyczące zaburzeń ilościowych i strukturalnych chromosomów, rozpoznawanych z użyciem technik cytogenetyki klasycznej.
5. Charakterystyczne cechy kliniczne występujące u osób z zaburzeniami „genów przyległych". Charakterystyczne cechy kliniczne w wybranych przypadkach zaburzeń epigenetycznych.
6. Podstawowe cechy kliniczne i diagnostyka w wybranych zaburzeniach jednogenowych - o autosomalnym dominującym charakterze.
7. Podstawowe cechy kliniczne i diagnostyka w wybranych zaburzeniach jednogenowych - o autosomalnym recesywnym charakterze.
8. Podstawowe cechy kliniczne i diagnostyka w wybranych zaburzeniach jednogenowych sprzężonych z gonosomami.
9. Genetyka kliniczna w „Ginekologii i Położnictwie", „Andrologii", „Seksuologii". Genetyczne aspekty niepowodzeń ciążowych i niepłodności pierwotnej - problemy związane z rozrodczością - niepłodność męska, żeńska, nawracające poronienia i martwe porody; zaburzenia rozwoju płci (*disorders of sex development* – DSD); *sex* a *gender*, transseksualizm – transgenderyzm, homoseksualizm.
10. Genetyka kliniczna w „Perinatologii", „Neonatalogii", „Pediatrii". Biologia rozwoju - wrodzone wady rozwojowe – etiologia, postępowanie diagnostyczne na wybranych przykładach.
11. Genetyka kliniczna w „Pediatrii Metabolicznej", „Biochemii Klinicznej" i „Endokrynologii". Wybrane zaburzenia metaboliczne i endokrynologiczne - podstawowe stany

kliniczne, ze szczególnym zwróceniem uwagi na "stany nagłe".
12. Genetyka kliniczna w „Neurologii", „Psychiatrii". Wybrane stany neurologiczne i zaburzeń psychicznych - ich uwarunkowanie, diagnostyka.
13. Genetyka kliniczna w „Onkologii". „Nowotwory dziedziczne" - postępowanie - profilaktyka, diagnostyka, terapia celowana.
14. Genetyka Kliniczna w różnych dyscyplinach/specjalizacjach medycznych, w „Praktyce Lekarza Rodzinnego". Predyspozycje genetyczne i wpływ czynników środowiskowych, w tym trybu życia, w schorzeniach osób dorosłych, na przykładzie najczęściej występujących chorób „kompleksowych" – „cywilizacyjnych".
15. Poradnictwo genetyczne i diagnostyka prenatalna - wybrane przykłady, wskazania do diagnostyki prenatalnej. Dylematy etyczne związane z genetyką kliniczną.

3.4 **METODY DYDAKTYCZNE**

Wykłady - *wykład problemowy/wykład z prezentacją multimedialną*
Ćwiczenia - *praca w grupach/rozwiązywanie zadań/ dyskusja/omawianie przypadków klinicznych*
Praca własna studenta: praca z książką

4 METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, **egzamin pisemny**, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (W, ćw, ...)
EK_ 01	zaliczenie końcowe pisemne, kolokwium	W, ĆW
EK_ 02	zaliczenie końcowe pisemne, kolokwium	W, ĆW
EK_03	zaliczenie końcowe pisemne, kolokwium	W, ĆW
EK_04	zaliczenie końcowe pisemne, kolokwium	W, ĆW
EK_05	zaliczenie końcowe pisemne, kolokwium	W, ĆW
EK_06	zaliczenie końcowe pisemne	W
EK_07	kolokwium	ĆW
EK_08	zaliczenie końcowe pisemne, kolokwium	W, ĆW
EK_09	zaliczenie końcowe pisemne, kolokwium	W, ĆW

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Informacje dotyczące zasad realizacji przedmiotu zawarte są w Regulaminie zajęć klinicznych, z którym każdy student ma obowiązek zapoznać się przed rozpoczęciem zajęć.

Wykłady

Warunkiem przystąpienia do zaliczenie końcowego pisemnego jest uzyskanie pozytywnej oceny z ćwiczeń.

Kryteria oceny:

Ocena wiedzy (EK_01-EK_05):

5.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 93%-100%
4.5 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 85%-92%
4.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 77%-84%
3.5 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 69%-76%
3.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 61%-68%
2.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia poniżej 60%

Ćwiczenia:

- zaliczenie pisemne
- obserwacja pracy studenta
- ocena aktywności studenta w czasie zajęć
- dyskusja w czasie zajęć

Ocena umiejętności (EK_06-EK_09):

5.0 – student aktywnie uczestniczy w zajęciach, jest dobrze przygotowany, w bardzo dobrym stopniu zna podstawowe pojęcia z zakresu genetyki, analizuje krzyżówki

genetyczne, prawidłowo identyfikuje wskazania do wykonania badań prenatalnych

4.5 – student aktywnie uczestniczy w zajęciach,

w dobrym stopniu zna podstawowe pojęcia z zakresu genetyki, analizuje krzyżówki genetyczne, prawidłowo identyfikuje wskazania do wykonania badań prenatalnych

4.0 – student aktywnie uczestniczy w zajęciach, jest poprawiany, w dobrym stopniu zna podstawowe pojęcia z zakresu genetyki, analizuje krzyżówki genetyczne, identyfikuje wskazania do wykonania badań prenatalnych niekiedy popełniając błędy

3.5 – student uczestniczy w zajęciach, jego zakres przygotowania nie pozwala na całościowe przedstawienie omawianego problemu, w dostatecznym stopniu zna podstawowe pojęcia z zakresu genetyki, analizuje krzyżówki genetyczne, identyfikuje wskazania do wykonania badań prenatalnych popełniając błędy

3.0 – student uczestniczy w zajęciach, w dostatecznym stopniu zna podstawowe pojęcia z zakresu genetyki, analizuje krzyżówki genetyczne, identyfikuje wskazania do wykonania badań prenatalnych często popełniając błędy

2.0 – student biernie uczestniczy w zajęciach, nie opanował w dostatecznym stopniu podstawowych pojęć z zakresu genetyki, analizuje krzyżówki genetyczne często popełniając błędy, nieprawidłowy identyfikuje wskazania do wykonania badań prenatalnych

5. Całkowity nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia założonych efektów w godzinach oraz punktach ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające planu z studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	3
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	25
SUMA GODZIN	58
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	2

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU/ MODUŁU

wymiar godzinowy	-

zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

1. Genetyka Medyczna – Tobias ES, Connor M., Ferguson-Smith M. przekład pod red. A. Latos-Bieleńskiej PZWL Warszawa 2013.

2. Genetyka medyczna - Jorde L.B., Carey J.C., Bamshad M.J., White R.L.: Wyd. II, red. wyd. pol. Bogdan Kałużewski, 2018.

3. Genetyka człowieka. Rozwiązywanie problemów medycznych. Bruce R. Korf. PWN Warszawa 2003. Przekład pod redakcją A Pawlaka.

Literatura uzupełniająca:

1. Onkogenetyka - teoria i praktyka kliniczna. A. Stembalska, K. Pesz, M.M. Sąsiadek, UM Wrocław Wydawnictwo Wrocław 2015

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej